

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“

ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА „ПУБЛИЧНОПРАВНИ НАУКИ“

Държавен изпит по Публичноправни науки, 27 и 28 октомври 2017 г.

Таня Иванова с постоянен адрес в гр. А, община Б. по време на отиване до работа била нападната от безпризорно куче и получила разкъсани рани по ръцете и краката. Тя посетила болнично заведение, в което обработили раните, превързали я и я ваксинирали, след което получила болничен лист за петдневно домашно лечение. Като причина била посочена: разкъсани рани и нужда от третирането им в резултат на нападение от куче.

След инцидента тя започнала да проявява пристъпи на тревожност, които довели до посещения в кабинет на психолог. Психологът предписал лекарства, които се закупуват без рецепта от лекар.

Година и шест месеца след инцидента Таня Иванова се обърнала към адвокат Петров за формулиране на иск за обезщетение. Адвокат Петров я посъветвал да предяви иск срещу община Б., тъй като инцидентът е станал на нейна територия, и да твърди бездействие на административни органи, изразяващи се в допускане на безпризорни агресивни животни по улиците на гр. А, община Б. Таня Иванова приела съвета му и сключила с него договор за процесуално представителство и правни консултации.

Адвокат Петров предявил в административния съд, в района на който влизала община Б., иск за обезщетение на основание чл. 1 ЗОДОВ по реда на Глава единадесета от АПК като твърдял, че доверителката му е претърпяла от нападението на безпризорното куче имуществени и неимуществените вреди. Имуществените той изчислил като разликата между трудовото възнаграждение, което би получила, ако не беше на домашно лечение, и обезщетението за временна нетрудоспособност, заплатено от НОИ. Освен това адвокатът предявил иск за неимуществени вреди, изразяващи се в претърпени болки, страх, стрес, дискомфорт и загуба на доверие в общината. Според адвокат Петров причината за вредите, претърпени от неговата доверителка, била неизпълнението на задълженията на общината по чл. 41, чл. 47, ал. 3 и чл. 50, т. 2 на Закона за защита на животните, според които общината трябва да осигури приюти, за да стопанисва и контролира безстопанствените животни, тъй като длъжностните лица на община Б. не са изпълнили задълженията си. Още повече, в община Б. съществува Общинско предприятие „Зооветеринарен комплекс“ с правно основание чл. 52 от Закона за общинската собственост, което извършва тази дейност.

Пред съда юрисконсултът на общината възразил, че по реда на чл. 1 ЗОДОВ общината отговаря за вреди, които са пряка и непосредствена последица от бездействието на свои длъжностни лица, а такава пряка причинна връзка тук не може да се докаже. Според него нямало доказателства, че кучето, нападнало Таня Иванова, е било бездомно, а не избягало по вина на своя стопанин, при което не е разумно да се очаква общинското предприятие да го улови веднага, и изтъкнал, че в жалбата не се сочи, че кучето е имало маркировка за безпризорно животно от ОП „Зооветеринарен комплекс“. Според юрисконсултът, ако Таня Иванова желае все пак да води дело за обезщетение срещу община Б., тя трябва да го води не по реда на ЗОДОВ и АПК, но по реда на чл. 45 и сл. ЗЗД и ГПК, а компетентен би бил районен съд. Той изцяло отхвърлил претенцията за неимуществени разноси на основание, че същинско лечение

при лекар-психиатър не е провеждано, медицинска диагноза не е поставена, а сеанси при психолог и препоръка за лекарства, които всеки може да закупи и без рецепта, не би могло да се приеме за сериозно обоснована неимущественна вреда.

Административният съд с определение допуснал делото до разглеждане по същество. Юрисконсултът на община Б. подал частна жалба срещу това определение, като твърдял неподсъдност.

Въпроси:

1. Прав ли е юрисконсултът по отношение на частната жалба? Гражданско или административно дело трябва да се води и пред кой съд?
2. Кой съд се произнася по частната жалба и какъв акт трябва да произнесе той?
3. Този акт обжалваем ли е?
4. Ако и административният, и районният съд приемат, че делото не им е подсъдно, то кой би разрешил спора за подсъдност и по какъв ред?
5. Може ли да се приеме, че ако делото е административно, то действията или бездействията на ОП „Зооветеринарен комплекс“ обуславят отговорност на общината?
6. Фактът, че едно лице посещава по своя преценка психолог, който не е лекар, и приема лекарства, които може да закупи без рецепта, относим ли е към преценката на неимуществените вреди?
7. Изтекла ли е давността за предявяване на иска?

Закон за защита на животните

Чл. 41. (1) (Изм. - ДВ, бр. 34 от 2016 г.) Безстопанствените животни се настаняват от органите и организациите по чл. 40, ал. 4 и 6 в приюти, регистрирани по чл. 137, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(2) Органите на местната власт изграждат приюти за безстопанствени животни.

(3) Кметовете на населените места отговарят за дейността на приютите по ал. 2.

(4) Приютите за безстопанствени животни се стопанисват от общините и/или организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

(5) Организациите за защита на животните могат да създават собствени приюти за безстопанствени животни.

(6) Всеки приют разработва и прилага система за информиране на гражданите за животните, които се предлагат за отглеждане, в т. ч. в интернет страница и публикации в медиите.

Чл. 47. (1) Кучетата, настанени в приют, се кастрират, обезпаразитяват и ваксинират срещу бяс.

(2) Кучетата по ал. 1 се предоставят безвъзмездно на лица, които желаят да ги отглеждат като компаньони, и се регистрират по чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(3) Кучетата, за които не се явят лица по ал. 2, се маркират и се настаняват във временни приюти, определени от съответния общински съвет, или се връщат по местата, от които са взети. Кучетата са под надзора и грижите на общините, организациите за защита на животните или други лица, които са подписали декларация за спазване изискванията на чл. 49 и 50.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2011 г., в сила от 25.01.2011 г.) Временните приюти по ал. 3 трябва да се намират извън границите на съответното населено място, да са оградени и да се поддържат в добро хигиенно състояние, съобразно изисквания, определени от Българската агенция по безопасност на храните, Закона за ветеринарномедицинската дейност и този закон.

(5) Организацията на работата и условията на отглеждане на кучетата във временните приюти по ал. 4 се определят с наредба на съответния общински съвет и се осъществяват под постоянното наблюдение на организациите за защита на животните.

(6) Маркировката на кучетата по ал. 3 е татуиран на едното ухо идентификационен номер или електронен чип и V-образно копиране на другото ухо или друга видима ушна маркировка.

(7) Управителят на приюта вписва кучетата в регистър и издава ветеринарномедицински паспорт.

(8) Управителят на приюта изпраща данните от регистъра по ал. 7 на кмета на съответната община.

Чл. 50. Организациите и лицата по чл. 49 са длъжни да:

1. заверяват ежегодно паспорта на кучето в съответната общинска администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации;

2. вземат мерки за предотвратяване на агресивно поведение на кучетата към хора или животни.

Закон за общинската собственост

Чл. 52. (Изм. - ДВ, бр. 96 от 1999 г., изм. - ДВ, бр. 54 от 2008 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 15 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Общинското предприятие е специализирано звено на общината за изпълнение на местни дейности и услуги, финансирани от общинския бюджет.

(2) Общинското предприятия се създава, преобразува и закрива с решение на общинския съвет.

(3) Общинското предприятие осъществява дейността си въз основа на правилник, приет от общинския съвет.

(4) С правилника по ал. 3 се определят предметът на дейност, структурата, управлението, численият състав и правата и задълженията на предприятието по отношение на предоставеното му общинско имущество.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 43 от 2016 г.) Директорът на общинското предприятие е второстепенен разпоредител с бюджет.

Чл. 53. (Изм. - ДВ, бр. 96 от 1999 г., изм. - ДВ, бр. 101 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 54 от 2008 г.) Общинското предприятие може да осъществява дейност по:

1. управление, изграждане, поддържане, ремонт и реконструкция на обекти, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура и други имоти - общинска собственост, както и предоставяне на свързаните с тях услуги за населението;

2. предоставяне на други услуги или осъществяване на други местни дейности, необходими за задоволяване на потребностите на общината или на нейното население, които се финансират от бюджета на общината, определени от общинския съвет.

Закон за задълженията и договорите:

Чл. 45. Всеки е длъжен да поправи вредите, които виновно е причинил другиму.

Във всички случаи на непозволено увреждане вината се предполага до доказване на противното.

Чл. 50. За вредите, произлезли от каквито и да са вещи, отговарят солидарно собственикът и лицето, под чийто надзор те се намират. Ако вредите са причинени от животно, тези лица отговарят и когато животното е избягало или се е изгубило.

Отговори:

1. Прав ли е юрисконсултът по отношение на частната жалба? Гражданско или административно дело трябва да се води и пред кой съд?

По въпроса е имало спорове. В съдебната практика се е наложило схващането, че задълженията на кметовете на общини, визирани в разпоредбите на глава V "Безстопанствени животни" от Закона за защита на животните действия при или по повод изпълнението на административна дейност не са действия или бездействия по смисъла на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ. Поради това, предявен иск за обезщетение не подлежи на разглеждане по реда на чл. 203 и сл. АПК и чл. 1, ал. 2 ЗОДОВ. Безстопанствените кучета са под надзора и грижите на общините, които са длъжни да вземат мерки за овладяване на популацията им, за залавянето, обезпаразитяването и настаняването им в изградени и стопанисвани от тях приюти. **Но при изпълнението на тези задължения, общините действат като лица, упражняващи надзор върху безстопанствените животни на тяхна територия а не упражнявайки властнически компетенции, в изпълнение на административна дейност.** Ето защо отговорността на общините за вреди, причинени от безстопанствени животни, за които именно те полагат грижи и осъществяват надзор, следва да бъде реализирана не по специалния ред по чл. 203 и сл. АПК във връзка с чл. 1 ЗОДОВ, както е приел районният съд, а по общия исков ред при условията на института на непозволеното увреждане (виж например Определение № 73 от 17.10.2011 г. по адм. д. № 83/2010 г., смесен 5 чл. с-в на ВАС и ВКС). Компетентен е районният съд, води се гражданско дело.

Доколкото въпросът е спорен, могат да се отчетат разсъждения на студентите.

Съгласно чл. 17, ал.1 от ЗМСМА местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на избраните от гражданите органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в сферата на общинските предприятия. Освен това чл. 52 ЗОС определя общинското предприятие като „специализирано звено на общината“. От първата разпоредба следва, че общината има задължението да предприеме действия по реализацията на задълженията на общинското предприятие. Освен това като звено на общината бездействието на общинското предприятие, занимаващо се с бездомните кучета представлява бездействие и на общината. И задължението за действия във връзка с бездомните кучета не е гражданско, а публично задължение на общината, защото общинското предприятие е предвидено по закон да е звено на общината, т.е. орган на общината, на който тя е възложила определени функции. Съгласно чл.41 от ЗЗЖ органите на местната власт са длъжни да изградят приюти за безстопанствени животни. И кметовете на населените места имат задължението да отговарят за дейността на приютите по ал. 2.

Възможно е позоваване на

чл. 257 АПК:

(1) Бездействието на административния орган по задължение, произтичащо пряко от нормативен акт, може да се оспори безсрочно, като се прилагат съответно разпоредбите за оспорване на индивидуалните административни актове.

(2) С решението си съдът осъжда административния орган да извърши действието, като определя срок за това или отхвърля искането.

Установяването на незаконосъобразното бездействие е основание, предвидено в чл.1 на ЗОДОВ за търсене на обезщетение. А ЗОДОВ е специален спрямо чл.45 ЗЗД.

2. Кой съд се произнася по частната жалба и какъв акт трябва да произнесе той?

Съгласно чл. 229. (1) На обжалване с частна жалба подлежат определенията и разпорежданията:

1. които преграждат по-нататъшното развитие на производството;

В случая има такова определение, което прегражда пътя към гражданско дело.

Чл. 230. Частната жалба се подава в 7-дневен срок от съобщаване на определението или разпореждането, а когато то е постановено в съдебно заседание - от деня на заседанието за страната, която е присъствала.

Тъй като се прилагат субсидиарно правилата за обжалване на решенията, определението на административен съд се обжалва пред ВАС, тричленен състав.

3. Този акт обжалваем ли е?

Не, определението по жалбата е окончателно.

Чл. 235. (1) Ако отмени обжалваното определение или разпореждане, съдът сам разрешава въпроса по частната жалба.

(2) Определението на съда е задължително за по-долния съд.

4. Ако и административният, и районният съд приемат, че делото не им е подсъдно, то кой би разрешил спора за подсъдност и по какъв ред?

Чл. 135, ал. 4 АПК: Споровете за подсъдност между общите и административните съдилища се решават от състав, включващ трима представители на Върховния касационен съд и двама представители на Върховния административен съд.

5. Може ли да се приеме, че ако делото е административно, то действията или бездействията на ОП „Зооветеринарен комплекс“ обуславят отговорност на общината?

Доколкото чл. 52 ЗОС определя общинското предприятие като „специализирано звено на общината“, то може да се приеме, че действията и бездействията на ОП обуславят отговорността ѝ.

6. Фактът, че едно лице посещава по своя преценка психолог, който не е лекар, и приема лекарства, които може да закупи без рецепта, относим ли е към преценката на неимуществените вреди?

Съгласно чл. 52 ЗЗД неимуществените вреди се обезщетяват „по справедливост“, т.е. по преценка на съда. Няма значение, че лицето е посещавало психолог, а не лекар-психиатър. То би могло да не посещава нито единия, нито другия, и пак би имало право да претендира неимуществени вреди.

7. Изтекла ли е давността за предявяване на иска?

Не, давността за причинени вреди е 5-годишна.